І вдень і вночі гримкотять поїзди повз маленький степовий роз'їзд. Пасажири, мабуть, не встигають його й помітити, бо схожих на нього вздовж залізниці дуже багато. Всюди смугасті, як зебри, шлагбауми, старенька будочка і кам'яний будиночок, що вистромив з густого вишняка черепичну крівлю, як їжак голову.

Ось тут і живе один з найбільших мрійників на світі Славко. Щодня проводжає поглядом поїзди і з нетерпінням жде, коли нарешті виросте і поїде аж у самісіньку Африку. Звідти сюди щотижня приходять листи від батька.

На конвертах то руді замислені верблюди, то мовчазні піраміди,— побачити б усе те самому, покататися на верблюді, залізти на піраміду!

— Африка від тебе не втече,— заспокоює дідусь,— виростеш, то об'їздиш увесь світ. Он диви, тільки за це літо — як з води вигнався.

Еге ж, як з води, думає нищечком Славко, з якої там води! Хіба ж так треба рости, щоб швидко вирости! Треба — як оно бузина за хатою. Торік уже аж до даху доп'ялась. Ото справді росте. А тут прямо ніякого терпцю немає ждати.

Як добре батькові, що він дорослий. Їздить, куди захочеться. І щоразу з геологічних експедицій привозить дивовижні подарунки.

Коли від'їздив цього разу, Славкові стало прикрувато. Яка несправедливість: чому батькові треба їхати саме в його день народження?

Мати заспокоювала його:

— Станеш дорослим, тоді повністю зрозумієш, як важливо бути вірним своєму обов'язку.

— У дітей ще більше обов'язків, ніж у дорослих,— заперечив Славко. — І в школу ходи, і старших слухайся, і руки мий, і зуби чисть, і нічого не зроби без дозволу... Не життя, а самі обов'язки — навіть дихнути без них спокійно не можеш.

— Виростеш — обов'язків стане ще більше,— сказав батько.

— Більше, як у мене є, мабуть, не буває, — засумнівався Славко.

— Буває, сину, буває,— мовила мати.— Все наше життя з них складається.

— А в мене так не буде... Робитиму, що хочу,— сказав і уявив, як їздитиме по всіх усюдах і все на світі бачитиме. І не треба тоді йому ні в школу ходити, ні уроки вчити, ні рано вставати — дуже багато нудних справ не робитиме.

Ото й буде справжнє життя. Не життя, а суцільне свято.

Батько — вже як зібрався й присів на дорогу — спитав:

— Що ж тобі звідтіля привезти?

Думав-думав Славко й не надумав. І ще прикріше йому стало.

— Я не знаю, тату, що там є, а чого нема.

— А час би вже й знати. Вчишся ж у третьому класі.

— Та ми ж іще географію не вчимо.

— Давай домовимося так,— сказав батько,— доки я буду в Африці, ти читатимеш про неї книжки. А як повернуся, розкажеш мені все, що

взнав про Африку. Я ж розповім тобі лише те, що ти не встиг узнати. Згода?

— Згода.

— А привезу тобі найцікавіше з усього, що там зустрінеться.

— Тільки з однією умовою: Славко добре вчитиметься,— додала мати.— Правда ж, сину?

— Добре,— відповів знехотя й важко зітхнув.

І раптом батько спохопився:

— Стривай, а я ж забув тобі вручити найголовніший подарунок.

Під вікном уже сигналила машина, що приїхала за татом, коли він вийшов зі своєї кімнати з трьома грубезними темно-синіми книжками в руках.

Славко глянув і аж сторопів од радості. До тих книжок йому навіть підходити заборонялося. Одного разу батько тільки показував йому яскраві малюнки всяких тварин у товстезних книгах.

— Це тобі. Їх мені в твоєму віці дідусь подарував. І для мене це були найцікавіші книжки на світі.

— Мені...— прошепотів Славко, який ніяк не міг повірити в таку подію.

— Написав ці книжки знаменитий німецький учений Альфред Едмунд Брем ще більше ста років тому. Їх читають в усьому світі. Я певен, "Життя тварин" тобі теж сподобається.

Батько поїхав, а Славко почав читати книжки Брема.

Він дізнався, що зеброві мангусти вміють наслідувати пташині голоси, а тому їм вдається перехитряти птахів, приманюючи їх до себе. Птахи нічого не підозрюють і летять туди, де, трохи покричавши по-їхньому, причаїлася мангуста. Отакі хитрющі ті створіння! Мабуть, ще хитріші за лисиць. Люди ловлять і легко приручають мангуст. Мангусти нікуди від них не втікають, їм навіть подобається жити в людей.

Виявляється, що в Африці живе дикий кіт сервал, який полює на зайців і ягнят. Удень він спить, заховавшися в непролазні хащі, а темної ночі виходить на свій розбійницький промисел. Прокрадається в кошари, на птахоферми, скрізь знаходить собі смачну поживу. Якщо людям пощастить упіймати сервала ще молодим, вони легко його приручають, і він стає як звичайний домашній кіт. Навіть муркотить задоволено, граючи з дітьми у футбол. Мабуть, з нього був би хороший воротар, бо він дуже спритний. Такого б воротаря в їхню класну команду!

А ще Славко дізнався, що в Африці є зовсім манюсінькі антилопи. Ні, не дітлахи дорослих антилоп, а вже дорослі. На зріст вони навіть менші від зайця. Їх так і називають: карликові антилопи. Вони дуже довірливі, а тому стають легкою здобиччю різних звірів. І їх залишилося в світі зовсім мало. Як би зберегти карликових антилоп? Може, треба виловити всіх до одної і поселити в зоопарках? А там уже їм ніхто не страшний. Славко навіть листа написав батькові з такою пропозицією. Хай скаже найголовнішому по охороні звірів начальникові. Дивно, що досі ніхто до такого не додумався.

Настали канікули. Славко поїхав у піонерський табір. Книжки Брема дуже важкі. Він не міг повезти їх із собою. Спочатку навіть не уявляв, що робитиме там без них. Добре, що знайшлися в табірній бібліотеці тоненькі книжечки про природу Африки. Щоправда, не такі цікаві, як Бремові.

Багато всяких дивин розказував він хлопцям вечорами біля намету.

Накупавшись за день уволю, наганявшись за м'ячем, вони дружно обсідали Славка, як піонервожату. Били на собі комарів і слухали його з такою увагою, ніби перед ними був бувалий у бувальцях чоловік і все те перебачив на власні очі.

Отак і незчулись, як відсурмили в ранкові сурми благословенні канікули. Першого вересня Славко знову пішов до школи. На перервах став розповідати хлопцям про рослини і тварин Африки, а вони дивувалися, звідки він усе те знає.

Коли уроки скінчилися і галаслива хлоп'яча ватага викотилася з шкільного подвір'я за ворота, Славко раптово глянув уздовж вулиці і навіть не одразу повірив своїм очам. Назустріч із дуже засмаглим, просто схожим на мідне, обличчям ішов його батько.

— Ой! — вигукнув Славко і, вимахуючи портфелем, побіг назустріч.

Дужими руками батько підхопив його разом з портфелем і підкинув угору.

— То чи скучив за мною?

— Скучив! Скучив! Тебе так довго не було!

По дорозі додому батько розпитував Славка, що ж він тепер знає про Африку. І Славко розповідав усе вичитане в книжках.

— Ти в нас тепер доктор африкознавства,— похвалив батько.

А вже біля шлагбаумів запитав:

— Чи вгадаєш, що я тобі привіз?

— Мангусту?

— Ні.

— Сервала?

— Ні.

— Карликову антилопу?

— Ні.

— Ну, не крокодила ж?

— І не крокодила,— усміхнувся батько.

— Що ж тоді? Кажи швидше, бо я не витримаю.

Замість відповіді батько голосно гукнув у двір:

— Славко прийшов!

— Славко! Славко! Славко! — раптом загукав хтось у відповідь деренчливим голосом.

Славко здивувався:

— Хто це?

— Це...— сказав батько.— Сам побачиш, хто це!

І Славко побачив у клітці попелястого птаха з яскравим рожевим хвостом.

— Оце дивина!..— вражено видихнув.

А птах загукав:

— Славко! Славко!.. Із школи йде Славко!

— Здрастуй! — сказав йому Славко.— Ти хто?

— Здр-р-р-р-растуй! Здр-р-р-р-растуй! Школяр-р-р-р-р! — радісно вигукував птах і світив до нього жовтими очима. "Р" у нього звучало так, ніби тріщав розгризений горіх.

— Це папуга жако,— сказав батько.— Він вважається найрозумнішим із усіх папуг Африки, а може, й світу.

— Найр-р-р-розумніший! — авторитетно підтвердив папуга.

— Будемо дружити? — запитав його Славко.

— Др-р-р-ружити!.. Др-р-р-р-ружити! — задоволено підхопив Жако.

Потім схилив голову набік, приязно подивився на нього й змовницьки підморгнув.

— Скільки п'ятір-р-р-рок? Скільки п'ятір-р-р-р-рок? — запитував щоразу папуга, коли Славко повертався зі школи.

Славко відповідав йому і брався за уроки.

— Від Москви до Калініна можна доїхати на електропоїзді за три години. О котрій годині буде в Калініні поїзд, що вийшов з Москви об одинадцятій годині ранку?— читав умову задачі вголос.

— О котр-р-р-рій годині буде поїзд? — відразу ж запитував його Жако.— О котр-р-р-рій годині буде поїзд?

— О чотирнадцятій.

— О чотир-р-р-рнадцятій! — вигукував папуга так зраділо, ніби це він сам розв'язав задачу.

Та найбільше йому подобалося кукурікати. Коли помічав на подвір'ї півня, гордо задирав голову, надувався, і в нього з горла викочувалося голосне:

— Ку-ку-р-р-р-р-ріку!

Півень, червоний як вогонь і з червоними сердитими очима, гнівно роззирався на всі боки, щоб знайти й покарати порушника спокою. Не побачивши ніде нікого, підозріло дивився на папугу, що сидів на тину й удавав, наче то зовсім не його витівки. Вигляд у нього й справді був такий безневинний, що півень і геть розгублювався. Щоб не втрачати авторитету господаря подвір'я, суворо згукував курей, сокотів на них, раптово вдаряв себе червоними крильми в червоні боки й кукурікав. А з тину йому відповідав кукуріканням Жако.

Ошелешений півень на якусь мить завмирав, а потім одстовбурчував крила, відступав для розгону назад і починав стрибати на тин, щоб провчити нахабу. Та доскочити аж до папуги йому не вдавалося, бо півень уже був старуватий, обважнілий од ситого і спокійного життя. Втомившись, утихомирювався, лягав під тином, тоскно і благально дивився на Жако. Ніби казав тим виглядом: "Не тривож моє куряче господарство". Та Жако, звичайно, того погляду не розумів. А тому

знову починав кукурікати. І півень утікав зі своїм курячим гуртом аж на город. Папуга лишався дрімати проти сонечка і думати, чим би ще звеселити двір і розважити самого себе.

Коли Славко з'являється вдома, Жако не відступа од нього й на крок. Йде той до лісосмуги — там дідусь косить сіно — Жако з ним.

Славко перегортає покоси, щоб сіно краще висихало, а Жако бігає за ним слідкома й посвистує.

Повз них пролітає поїзд. Папуга ніби задумується, навіть очі приплющує, а потім несподівано гука:

— О котр-р-р-рій годині буде поїзд?

— Ну ж і розумака ти, Жако,— з усміхом каже йому дідусь.

— Рр-р-розумака! — охоче погоджується Жако.— Рр-р-р-ррозумака!

І знову ходить перевальцем по покосах, насвистує, задоволений собою і своїм життям.

Восени Славко застудився.

Вночі у нього була висока температура і він марив. Присмирнілий Жако сидів біля хворого і не зводив з нього погляду сумних жовтавих очей. За вікном ляпотів холодний дощ і гримкотливо, спалахуючи вогнем, як блискавка, пролітали поїзди.

Коли прийшов лікар, папуга йому сказав:

— Хвор-р-рий! Славко хвор-р-рий! Темпер-р-р-ратур-р-ра!

Доки лікар вислуховував Славкові легені, Жако з надією дивився на нього. Навіть не зворухнувся, не кліпнув жовтими намистинами очей. Дідусь, тато й мама теж мовчки стежили за лікарем, з нетерпінням чекаючи, що ж він скаже про хворобу.

Нарешті лікар сховав фонендоскоп у набитий всякою всячиною портфель, протер окуляри і мовив:

— Нічого страшного немає, але треба лікуватися.

— Лікуватися,— жалібно повторив Жако.

Цілими днями за потьмянілим вікном шелестів дощ, гримкотіли поїзди, а Славко лежав у кімнаті й нудився. Йому вже трохи полегшало, але виходити надвір не дозволялося. Єдина розвага — Жако. Він і вірші розповідає, і співа, і свистить.

Навідали Славка однокласники, і Жако продемонстрував їм увесь свій репертуар.

— Йому на концертах виступати,— сказав хтось із хлопців.

І Жако ще більше запишався собою, аж очі примружив од задоволення, і ще хвацькіше взявся висвистувати, потім нявкати, гавкати й кукурікати.

Він, мабуть, дуже тішився тим, що Славко одужує.

Розумний Жако все розуміє.

...Стоїть серед вологого шумовиння обложних осінніх дощів степовий роз'їзд. Гасне в гущі безлистих потемнілих дерев перестук коліс, що летять здалеку і далеко.

Йдучи вранці до школи, Славко зупиняється, коли повз роз'їзд пролітає поїзд, роздумливо вдивляється в мигтіння його вікон і уявляє тих щасливих людей, які їдуть у невідомі краї і побачать там усякі дива. Ех, скоріше б уже, нарешті, вирости, скрушно зітхає він, і здається Славкові, що чекати йому до того часу — цілу вічність.

Славко оглядається на будиночок і щораз помічає у відчиненій кватирці свого попелястого друга з яскравим оранжевим хвостом.

Жако теж роздумливо дивиться на нього крізь сіре запинало дощу.

Цікаво, чи згадує він свою Африку, де так багато сонця і, мабуть, не буває таких холодних дощів?

Славко знає, що без нього папуга нудиться вдома. Нікому показать свої таланти, ні з ким поговорити й розважитись. Терпляче чекатиме Славка зі школи. А коли він знову постане з важким портфелем у руках на порозі, жовто спалахнуть присмучені очі Жако, й він весело загукає, з насолодою вимовляючи "р":

— Школяр-р-р-р-р! Школяр-р-р-р-р-р-р!.. Скільки п'ятір-рр-рок?!

Оминаючи калюжі на бруківці, Славко йде до школи. По дорозі думає, що влітку обов'язково візьме з собою Жако в піонерський табір.

Бо такої довгої розлуки на цілий місяць вони не витримають...